

Demografisk analys: På egna ben. En beskrivning av ungas flytt från föräldrahemmet

2015:3

BE0701

Innehåll

0	Allmänna uppgifter	2
0.1	Ämnesområde	2
0.2	Statistikområde	2
0.3	SOS-klassificering	2
0.4	Statistikansvarig	2
0.5	Statistikproducent	2
0.6	Uppgiftsskyldighet	2
0.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
0.8	Gallringsföreskrifter	3
0.9	EU-reglering	3
0.10	Syfte och historik	3
0.11	Statistikanvändning	4
0.12	Uppläggning och genomförande	4
0.13	Internationell rapportering	4
0.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
1	Översikt	5
1.1	Observationsstorheter	5
1.2	Statistiska målstorheter	5
1.3	Utflöden: statistik och mikrodata	6
1.4	Dokumentation och metadata	6
2	Uppgiftsinsamling	7
2.1	Ram och ramförfarande	7
2.2	Urvalsförfarande	7
2.3	Mätinstrument	7
2.4	Insamlingsförfarande	7
2.5	Databeredning	8
3	Statistisk bearbetning och redovisning	10
3.1	Skattningar: antaganden och beräkningsformler	10
3.2	Redovisningsförfaranden	10
4	Slutliga observationsregister	10
4.1	Produktionsversioner	11
4.2	Arkiveringsversioner	11
4.3	Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	11

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Befolkning

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningsframskrivningar

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): Nej

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Lotta Persson
Telefon: 08-506 942 11
Telefax: 08-506 947 72
E-post: demografi@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Anna-Karin Nylén
Telefon: 08-506 942 32
Telefax: 08-506 942 32
E-post: demografi@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99). Studier inom demografisk analys baseras till stor del på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB), som i sin tur bygger på uppgifter som Skatteverket levererar från folkbokföringen. Många av de variabler som används i analyserna används även i befolkningsstatistiken och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken till SCB.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

Grunduppgifterna hämtas från redan befintliga register på SCB. Datamaterialet har sammanställts särskilt för denna rapport och personuppgifterna gallras så fort resultaten tagits fram.

0.9 EU-reglering

Den demografiska rapporten *På egna ben* berörs inte direkt av någon EU-reglering. Indirekt berörs den eftersom grundmaterialet från befolkningsstatistiken är EU-reglerad. För mer information, se *Beskrivning av statistiken* för befolkningsstatistiken, www.scb.se/be0101.

0.10 Syfte och historik

Flytten från föräldrahemmet har senarelagts över tid. Ur ett demografiskt perspektiv är flytten hemifrån viktig då detta till exempel är en förutsättning för att bilda familj och skaffa barn. Flytten hemifrån är också många gånger en förutsättning för att kunna vidareutbilda sig. Den här studiens syfte är att beskriva när kvinnor och män flyttar hemifrån och om flyttåldern har förändrats sedan 1990. I rapporten beskrivs även vart kvinnor och män flyttar när föräldrahemmet lämnas och vad de gör året efter flytt.

Rapporten är en *Demografisk analys*, www.scb.se/be0701. Syftet med demografiska analyser är att analysera och beskriva utvecklingen när det gäller fruktsamhet, dödlighet och migration, att ge underlag för de antaganden som ligger till grund för de årliga befolkningsframskrivningarna (se *Befolkningsframskrivningar*, www.scb.se/be0401) samt att analysera och beskriva parbildning och separationer.

Analys av befolkningsutvecklingen har i princip gjorts sedan befolkningsstatistiken startade 1749. I samband med den stora utvandringen till Amerika gjordes en omfattande emigrationsutredning. *Krisen i befolkningsfrågan* på 1930-talet är ett annat exempel på när analys av befolkningsutvecklingen var högaktuell. SCB har länge haft i uppgift att löpande analysera befolkningsutvecklingen och att göra specialundersökningar inom befolkningsområdet. Sedan 1986 publiceras analyserna i serien Demografiska rapporter. Senast flytten från föräldrahemmet studerades var i rapporten, *Flytten hemifrån*, som publicerades 2008.

0.11 Statistikanvändning

Demografisk analys har en bred grupp av externa användare, där regeringen, statliga myndigheter, kommuner och landsting är huvudanvändarna. Rapporterna används också av media, studerande och allmänhet för att få ökad kunskap om demografiska utvecklingstrender i samhället.

0.12 Uppläggning och genomförande

I datamaterialet ingår kvinnor och män som flyttade hemifrån för första gången under perioden 1990–2013 och som vid flyttillfället var mellan 15 och 35 år gamla. Personerna är födda i Sverige eller har invandrat före 15 års ålder och levde med någon eller båda biologiska föräldrar vid 15 års ålder.

Materialet som används i denna studie bygger på uppgifter från *Historiska befolkningsregistret (HBR)* och *Flergenerationsregistret*. HBR innehåller uppgifter om alla individer som varit folkbokförda i Sverige någon gång från 1968. I registret samlas uppgifter om bland annat församling och fastighet för den folkbokförda befolkningen över tid. Fastighet är den minsta geografiska enhet som används vid framtagning av datamaterialet. I *Flergenerationsregistret* finns kopplingar mellan barn och deras föräldrar. Med hjälp av uppgifter om fastighet kan barn och föräldrar kopplas samman de perioder som de bor på samma fastighet och därmed kan familjeförhållanden följas över tid.

Vad kvinnor och män gör året efter flytt har undersökts genom att studera olika sorters inkomster tillsammans med information om registrering i olika skolformer. Inkomstuppgifter från och med 1997 och framåt är hämtade från databasen STATIV, medan uppgifter om värnpliktsersättning hämtats från den registerbaserade sysselsättningsstatistiken (RAMS). Inkomstuppgifter för perioden före 1997 har hämtats från databasen LISA.

0.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Detta är inte relevant eftersom rapporten *På egna ben* är en engångsrapport.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

I datamaterialet ingår kvinnor och män som flyttade hemifrån för första gången under perioden 1990–2013 och som vid flyttfallet var mellan 15 och 35 år gamla. Personerna är födda i Sverige eller har invandrat före 15 års ålder och levde med någon eller båda biologiska föräldrar vid 15 års ålder. Endast flyttar registrerade hos folkbokföringen räknas.

1.2 Statistiska målstorheter

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Individer som flyttade hemifrån under perioden 1990–2013	Kön (<i>kvinnor, män</i>) Flyttår (<i>1990–2013</i>) Kommuntyp (<i>storstäder, förorter tillorstäder, större städer, förorter till större städer, glesbefolkade kommuner, övriga</i>) Bakgrund (<i>Svensk bakgrund, nordiska bakgrund, annan utländsk bakgrund</i>) Familjetyp (<i>båda föräldrar, far, mor</i>) Syskon (<i>inga, ett, två, tre eller fler</i>) Disponibel inkomst per levnadsnivå (<i>0-99, 100-199, 200-399, 400-599, >600</i>) Län Kommun	Flyttålder Typ av flytt (<i>flyttat inom hemkommun, flyttat till annan kommun inom länet, flyttat till annat län, flyttat utomlands</i>)	Medianålder för de som flyttade hemifrån Antal Andel
Individer som flyttade hemifrån under perioden 1990–2012 och som var folkbokförd året därpå	Kön (<i>kvinnor, män</i>) Flyttår (<i>1990–2012</i>) Flyttålder Kommuntyp (<i>storstäder, förorter tillorstäder, större städer, förorter till större städer, glesbefolkade kommuner, övriga</i>) Bakgrund (<i>Svensk bakgrund, nordiska bakgrund, annan utländsk bakgrund</i>)	Aktivitet året efter flytt	Antal Andel

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Resultaten från undersökningen publiceras i rapporten *På egna ben*. Rapporten publiceras i serien *Demografiska rapporter* och är tillgänglig på SCB:s webbplats och i tryckt form.

Statistiken presenteras i tabeller och diagram med kommenterande text. Avsnitt 1.2 *Statistiska målstorheter* visar översiktligt vilken statistik som publiceras. Mikrodata som ligger till grund för statistiken gallras så snart statistiken är framtagen.

1.4 Dokumentation och metadata

Statistiken är dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem. Framställningen av statistiken beskrivs i *SCBDOK* (innevarande dokument). Statistikens kvalitet beskrivs i *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Statistikens framställning beskrivs också i rapporten *På egna ben (Demografiska rapporter 2015:3)*. Samtliga dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0701.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Rampopulationen skapas från *Historiska befolkningsregistret (HBR)* och *Flergenerationsregistret*. Populationen omfattar personer som flyttade hemifrån för första gången under perioden 1990–2013 och som vid flyttillfället var mellan 15 och 35 år gamla. Personerna är födda i Sverige eller har invandrat före 15 års ålder och levde med någon eller båda biologiska föräldrar vid 15 års ålder. Endast flyttar registrerade hos folkbokföringen räknas.

HBR innehåller uppgifter om alla individer som varit folkbokförda i Sverige någon gång från 1968. I registret samlas uppgifter om bland annat församling och fastighet för den folkbokförda befolkningen över tid. Fastighet är den minsta geografiska enhet som används vid framtagning av datamaterialet. I *Flergenerationsregistret* finns kopplingar mellan barn och deras föräldrar. Med hjälp av uppgifter om fastighet kan barn och föräldrar kopplas samman de perioder som de bor på samma fastighet och därmed kan familjeförhållanden följas över tid.

2.2 Urvalsförfarande

Statistiken bygger på en totalräknad undersökning.

2.3 Mätinstrument

Statistiken använder befintliga statistikregister som mätinstrument, se avsnitt 2.4 *Insamlingsförfarande*. Dessa register bygger i sin tur på administrativa data från bl.a. Skatteverket.

Mätningen för statistiken i rapporten *På egna ben* består i att hämta uppgifter från SCB:s befolkningsregister.

Uppgifterna till de register som används hämtas från de externa folkbokföringsregistren och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket (skattekontoren) som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den handbok i folkbokföring som används i arbetet.

Då rapporteringen sköts av individen själv, till exempel vid flyttning förekommer förmodligen mätfelen. För mer information om befolkningsregistret, se vidare Beskrivning av statistiken (BaS) för Befolkningsstatistiken, www.scb.se/BE0101.

2.4 Insamlingsförfarande

För denna undersökning har ingen egen insamling gjorts utan data har sammanställts från följande befintliga register på SCB:

- *Historiska befolkningsregistret (HBR)*

- *Flergenerationsregistret*
- *STATIV*

2.5 Databeredning

Den databeredning som görs innan statistiken kan framställas sker dels vid skapandet av de statistikregister som ingår i undersökningen (se avsnitt 2.4 *Insamlingsförfarande*) och dels för att skapa nya specifika variabler för denna undersökning.

Nedan anges vilka respektive register som uppgifter, specifika för rapporten *På egna ben*, har hämtats från.

Registret över totalbefolkningen (RTB)

Sedan 1968 har SCB framställt Registret över totalbefolkningen (RTB). Registret är en bearbetning av utdrag ur folkbokföringsregistret som Skatteverket ansvarar för. Dataregistrering sker vid de lokala skattekontoren. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar. När uppgifterna aviserats till SCB granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläggning i SCB:s register. RTB utgör grund för HBR som är ett av de register som använts för framtagning av statistiken till rapporten *På egna ben*.

Historiska befolkningsregistret (HBR)

SCB gör en sammanlänkning av olika årgångar av RTB för att skapa det *Historiska befolkningsregistret (HBR)*. Det underlättar för exempelvis sammanställningar av statistik över flera år av olika händelser, t.ex. flyttningar. I HBR kan också vissa justeringar av RTB göras i efterhand, t.ex. för personer som inte längre är folkbokförda i Sverige. Från HBR kommer uppgifter om församling och fastighet för den folkbokförda befolkningen över tid.

Flergenerationsregistret

Flergenerationsregistret är ett register över personer som har varit folkbokförda i Sverige någon gång sedan 1961 och som är födda 1932 eller senare. Dessa kallas för indexpersoner. Registret innehåller kopplingar mellan indexpersoner och deras biologiska föräldrar. Flergenerationsregistret är en del i registersystemet för RTB. Uppgifterna kommer från Skatteverkets folkbokföringsregister. Uppgifter om biologiska föräldrar hämtas i vissa fall från äldre folkbokföringsmaterial. Det äldre materialet består av personakter avseende personer som avlidit åren 1961–1967 samt SCB:s register över födda 1961–1997. En ny version av registret skapas varje år. I *Flergenerationsregistret* finns kopplingar mellan barn och föräldrar som använts i rapporten *På egna ben*. Med hjälp av uppgifter om fastighet från historiska registret kan barn och föräldrar kopplas samman

de perioder som de bor på samma fastighet och därmed kan familjeförhållanden följas över tid.

Databasen STATIV

STATIV utgör en samling av uppgifter från flera olika register. Ursprungligen kommer uppgifterna som används i rapporten från Registret över totalbefolkningen, RTB (BE0101), Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, (AM0207), Inkomst och taxeringsregistret, IoT, (HE0101) samt Utbildningsregistret (UF0506). Från STATIV har uppgifter om studier och inkomster från 1997 och framåt hämtats. Uppgifter om värnpliktsersättning har hämtats från RAMS medan inkomstuppgifter perioden före 1997 har hämtats från databasen LISA.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Antaganden kring variabler

Nedan beskrivs de antaganden som görs i datamaterialet.

Flytt hemifrån

Flytten hemifrån avser det tillfälle då individen i populationen för första gången är folkbokförd på en annan fastighet än sina föräldrar. Det är således endast flyttar registrerade hos folkbokföringen som räknas. Det innebär att flytten hemifrån inte nödvändigtvis avser den första faktiska flytten hemifrån utan endast den första registrerade flytten hemifrån.

I de flesta fall handlar det om att personen lämnar föräldrahemmet för ett eget boende, i Sverige eller utomlands, men som flyttare räknas även de som stannar kvar på samma fastighet medan föräldrarna flyttar någon annanstans.

Föräldrar

Unga som flyttar från styvföräldrar ingår inte i denna rapport då en stor del av de inte kan identifieras i registren. Istället används enbart uppgift om personerna bodde med en eller båda sina biologiska föräldrar före flytten hemifrån. Adopterade barn ingår ej i studien.

Analysmetod

I rapporten *På egna ben* studeras medianåldern för de unga som flyttar hemifrån. Medianåldern beräknas genom att först sortera alla observationer i stigande ordning, i detta fall ålder vid flytten hemifrån för alla som lämnat föräldrahemmet under ett visst år. Det mittersta värdet är medianåldern vid flytten hemifrån.

Medianåldern vid flytten hemifrån har åldersstandardiserats utifrån den ålderssammansättning som 2013 års befolkning har. Detta innebär att förändringar i flyttålder över tid inte beror på förändringar i de undersökta gruppernas ålderssammansättning.

3.2 Redovisningsförfaranden

I rapporten *På egna ben* presenteras de redovisningsgrupper som nämns i 3.1 i form av tabeller och diagram. I denna redovisningsform framgår hur de olika redovisningsgrupperna skiljer sig åt när det gäller medianålder vid flytten hemifrån. Tabellerna och diagrammen i rapporten visar också hur redovisningsgrupperna skiljer sig åt när det gäller vart flytten går och vad unga gör året efter flytten hemifrån.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

Det datamaterial som tagits fram för denna studie gallras efter statistikframställningen och något slutligt observationsregister sparas alltså inte.

4.2 Arkiveringsversioner

Ej aktuellt eftersom inga slutliga observationsregister sparas.

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

Inga särskilda erfarenheter finns att notera.